

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TATBİKATLI KARABAŞ TECVİDİ

Hazırlayan:
Süleyman DOĞDU

TATBİKATLI KARABAŞ TECVİDİ

Hazırlayan
Süleyman DOĞDU

KILIÇ KİTÂBEVÎ YAYINLARINDAN
YAYIN NO / 48

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ
وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.

*Elhamdülillâhi Rabbil âlemin. Vessalâtü vesselâmü
alâ rasulûna Muhammedin ve âlâ âlihi ve eshabihî ec-
main.*

HER HAKKI MAHFUZDUR

AYDOĞDU OFSET MATBAACILIK
Tel: 29 47 38 - ANKARA

BİRİNCİ BÖLÜM

TECVİD İLMİNE DAİR

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'i, nasıl ve ne şekilde en güzel okunabileceğini, bütün kaide, esas ve hususiyetleriyle tarif ve tâlim eden ilme TECVİD denir.

Kur'an-ı Kerim arap alfabesiyle yazıldığına göre herşeyden önce Kur'an'ı güzel okumak için bu harflerin özelliklerini, ve okunuşlarını tam olarak öğrenmek lâzımdır. Öyle ise Tecvid ilmî, Kur'an harflerinin ve kelimelerinin çıkış yerlerini ve nasıl telaffuz edilip okunacağını öğreten ilimdir.

Tecvidde harf bilgisine, huruf-u muhariçe yani harflerin çıkış yerlerini öğrenerek sahip olunur. Demekki Kur'an-ı Kerim'i güzel okumak için, harfleri yerli yerince çıkarmak ve güzel telaffuz etmek gerekir.

TECVİD İLMİNİ ÖĞRENMEK NEDİR?

Kur'an-ı Kerim'i öğrenip okuyan bir müslümanın üzerine tecvid ilmini öğrenmekte vaciptir. Bizzat Kur'an-ı Ke-

rim'de Cenab-ı Hak: " وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا " Kur'an'ı ölçülü (harfleri mahrecine göre ve vakıflarda durarak) bir şekilde oku!»» buyurur.

Demekki Tecvid ilmi, Kur'an'ı okuyacaklar için öğrenilmesi vaciptir. Buda; mahric-i huruf (harflerin okunuşu) ve sıfat-ı huruf (harflerin özellikleri) bahisleriyle başlar.

Tecvidi öğrenme babında arapça bir şiirde şöyle denir.

والاخذ بالتجويد ختم لازم
من لم يجود القرآن أثم
لأنه به الاله انزل
وهكذا منه الينا وصلا
وهو ايضاً خلية وتلاوة
وزينة الأداء والقراءة

Türkçesi "Tecvidi öğrenmek vacip ve lâzımdır. Kimki Kur'an'ı tecvidsiz okursa âsi günahkârdır. Çünkü Allahü Teâlâ Kur'an'ı tecvidle indirdi. Bize de böyle geldi. Bu tecvid, edânın, tilâvetin, kırâatin ziynetidir."

Kur'an-ı Kerim'i tecvidi öğrenmeden okumak günahıdır. Kur'an'ı ölçüsüz okuyanlara Cenab-ı Hakk'ın lânet edeceğini Peygamber Efendimiz haber vermiştir.

Yine bir beyitte:

"Harfler için tartılacak yer vardır. O da mahariçtir. Öyle ise tuğyan etme, mahreçlerde ziyan ettiricilerden olma" denir.

Fuzûli de bir sözünde şöyle der:

“Ey tecvide riayet etmiyerek hatalarla Kur'an'ın belâğat ve fesahat bahçesinin çiçeklerini kesen kimse! Kur'an'daki her elif, karşında parlayan bir kılıçtır.”

Bir kâmil-i Hâkimin hikmetle dolu şifa evini harap etmekten sakınmazmısın?

Elbette sakınmak gerekir.

TECVİD İLMİNE AİT İLK BİLGİLER

HAREKE:

Harfleri okutmaya yarayan işaretlerdir. Fetha (üstün) harfin üstüne (**َ**), zamme (ötre) harfin önüne (**ُ**), kesre (esire) harfin altına (**ِ**) konur.

Harekeli harflerden:

Üstünlü harfe (meftuh), (**تَ** = te),

Esreli harfe (meksur), (**تِ** = ti),

Ötreli harfe de (mazmüm), (**تُ** = tü), denir. Bunlara genel olarak müteharrik (harekeli harf denir.

TENVİN:

Nunlamak demektir. Harflere **sakin** bir nun sesi veren iki üstün (**ـُ**), iki esre (**ـِ**) ve iki ötre (**ـُ**) şeklinde yazılır ve harfleri nunlatarak okutur.

MECZUM:

Cezimli yani tutarlı harftir (**أَبْ** = Eb) gibi).

SAKİN:

Harekesiz harf demektir.

ŞEDDE - TEŞDİD:

(َ): Bir harfi önce sakın (cezimli) sonra harekeli okutan işarettir. (جَدَّ = جَدَّ) gibi.

HEMZE:

Hareke ve sükûn kabul eden elife hemze denir. Bir bakıma hemze harekeli olan, elif demektir. Hemze hem uzun (اُ) hem de kısa (اِ) yazılır. Hemze sebebi med, uzatma sebebidir. Diğer bir sebepte sükûn (اْ) dur. Uzatmaya med denir.

MED:

Bir harfin okunuşunu uzatmaktır. Uzatma sebebi ikidir. Biri harf-i med (uzatan harfler), diğeri de harf-i liyn'dir.

HARF-I MED:

Harflerin harekesini uzatarak okutan harflerdir. Bunlara harf-i med denir. Üç tanedir.

Elif (اِ), vav (وِ), ya (يِ) dir.

Bunlar ne zaman harf-i med olur.?

1— (اِ) Elif de sâkin olup makabli üstün olduğunda harf-i med olur

gibi. (جَاءَ ، تَأَ ، وَآلِدُ ، خَالِدُ)

2— (و) harekesiz, sakın olup makabli (bir önceki harfin harekesi ötre olduğu zaman harf-i med olur.

(قُولُوْ ، تُؤْبُوْ ، جُوعْ ، صَوْمُ) gibi.

3—(ى) ya sakın olup makabli meksur (esre) olunca harf-i med olur.

(يِيْءَ ، جِيْءَ ، مَجِيْدُ ، سَجِيْدُ) gibi.

HARF-İ LIYN:

Bir önceki harfin harekesi üstün olup (و) ve (ى) sakın olduğunda bu harfler Liyn harf-i olur ve önceki harekeli harfi uzatarak okuturlar. (دَيْنَ ، حَيْنَ ، قَوْمَ ، لَوْمَ) gibi.

TECVİDLE İLGİLİ DEYİMLER VE İSTİLAHLAR

TECVİD:

Lügat olarak bir şeyi güzel yapmak demektir.

İstilahta (kullanıldığı ilim lisanında ise): Kur'an-ı Kerim'i okurken, her harfin hakkını vererek yani sıfat ve mahreçlerine uygun olarak okumayı öğreten Kur'an Okuma ilmidir.

MAHREÇ:

Her harfin ağızdan çıktığı yere mahreç (çıkış yeri) denir.

SIFAT:

O harfin okunuş özelliğidir.

MEDD-İ LÂZİM:

Uzatılması vacip olan meddir.

MEDD-İ CÂİZ:

Uzatıp veya uzatmamak mümkün olan meddir.

GUNNE:

Genizden gelen ve mahreçi belli olmayan gizli ses demektir.

İKİNCİ BÖLÜM

MAHREÇ BAHSİ

Esasında Tecvid ilmi iki kısımdır. Birincisi harflerin sıfatından ve okunuşlarından, mahrecinden bahşeden kısımdır. İkincisi ise, diğer tecvid konuları olan medler, idgamlar, ihfalar vs. konularından bahşeden kısımdır.

Tecvid ilmine göre mahreçte iki kısımdır.

1— Mahreç-i Muhakkak: Asıl Mahreç.

2— Mahreç-i Mukadder: Takdiri mahreç olup harflerin asıl çıktığı yer belli olmayan mahreçtir. Bu mahreçten çıkan harfler harf-i medler (ا - و - ی) ile günne (genizden gelen gizli ses) dir.

Diğer harf-i asliler (28 harf); mahreçi muhakkaktan çıkar.

Buna göre bütün harflerin çıktığı mahreç beş kısımdır ve 17 mahreçtir.

1— Boğaz ve ağız boşluğundan: Boğazın boşluğundan harf-i med (ا و ی) çıkar.

2— Boğazın göğse uzanan altından hemze (ء) ile he (ه) harfi çıkar.

3— Boğaz ortasından (ع) ve (ح) harfleri,

4— Boğaz başlangıcından (خ) ve (غ) harfleri çıkar.

5— Boğaz dibinin üstü, dilin kökü ile üst damaktan (ق) harfi çıkar.

6— Bunun biraz gerisi ve üstündeki damak kesiminin bir parmak önü, (ك) harfinin çıkışıdır.

7— Dilin ortasıyla beraber üst damak kesiminden (ي ش ج) harfleri çıkar.

8— Dilin yan kenarının, yan üst dişlere temasıyla (ض) harfi çıkar.

9— Dil ucunun sert damağın, üst ön dişlerin arkasına dokunmasıyla (ل) çıkar.

10— Dilin ucu ile karşısındaki üst iki ön dişlerin etleri arasından (ن) nun harfi okunur.

11— Dilin en ucunun karşısındaki iki üst ön dişlerin üstü olan damağa temasıyla (ر) Ra harfi çıkar.

12— Dil ucunun üst dişlerin yukarı kısmına temasıyla; Diş etlerine en yakın yerden (ط) Biraz aşağısından (د), Dişlerin yarısına yakın olan yerden (ت), harfleri çıkar.

13— Dil ucunun, alt ön dişlerin içyüzüne hemen hemen dokunacak kadar yaklaşmasıyla (ز), (س) ve (ص) harfleri çıkar. Harfler çıkarken nefes;

(ز) de orta şiddette,

(س) de biraz daha kuvvetli,

(ص) harfinde ise çok şiddetli olur.

14— Dil ucunun üst yüzü ile üst ön dişlerin uçlarından:
(ظ) dilin en ucunun arkasından, (ذ) Az ar-
dından,

(ث) Biraz ardından çıkarlar.

Bunlar dil ucu çıkarılarak okunur.

15— İki üst ön dişlerin başlarıyla alt dudağın iç kıs-
mından (ف) harfi çıkar.

16— İki dudağın birbiriyle temas ederek kapanma-
sıyla (ب), Biraz içinden (م) ve yumulmasından (و)
harfleri çıkar.

17— İhfa (ن) ile gunne (genizden gelen) ses,
Burun boşluğu ve kaynağı genizden gelerek çıkarılır. Belli
bir yeri olmadığı için bu mahreçe, Mahreç-i mukadder
dendiğini başta söylemiştir.

Ayrıca bu mahreçten yine asli harf olmayan fakat
tecvid ilmince harf kabul edilen,

1— Hemze-i müsehhele

2— Nunu muhfa

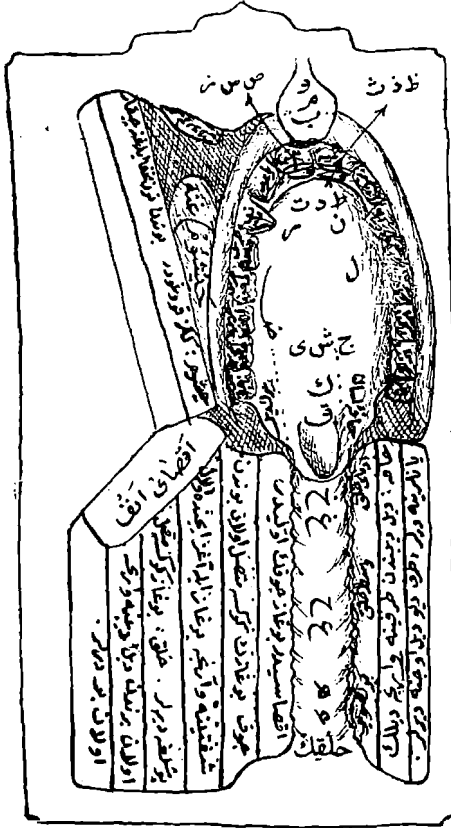
3— Elif-i mümâle

4— Sad-ı müşemma

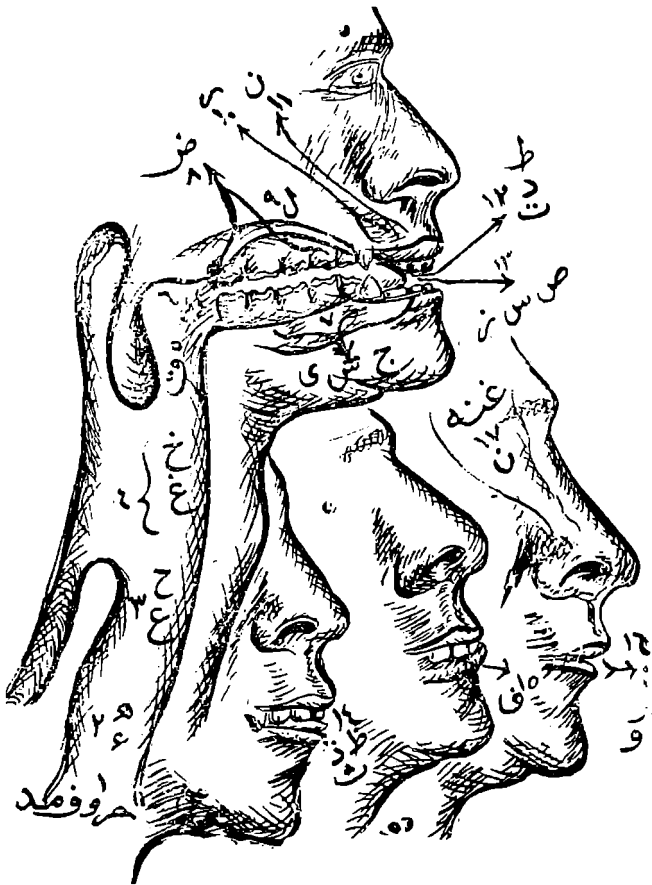
5— Lâm-ı muğallaz'da bu mahreçten çıkarlar. Bun-
lara aynı zamanda harf-i fer'i de denir.

Huruf-u Meharici yani harflerin mahrecini daha kolay
kavramak, öğrenmek ve tatbik etmek için, şema (1) de
verilen Karabaş Tecvidine ait toplu bir şekil ile bunun biraz
daha açığı olan şema (2) deki detaylı mahreçlerin resmini
incelemek faydalı olur. İkinci şemada anlatılan 17 mahreç
numaralanarak gösterilmiştir.

ŞEMA: 1

Mahreç şeması: Ağzın içinden boğaza ve hancereye kadar harflerin mahreçlerini, nereden çıktıklarını göstermektedir. Mahreç bahsini okuyarak inceleyiniz.

Başka bir mahreç şeması

Harflerin mahrecinin, dudak, ağız ve boğaz gibi çıkış yerlerini dışardan gösteren bu şemayı da tetkik ediniz.

MAHREÇ ŞEMASIYLA (1) İLGİLİ AÇIKLAMA

Şema (1) ağız yapısına, ağızda bulunan organ ve dişlere göre yapılmış, her harfin hangi yerden çıktığını göstermiştir.

Bilindiği gibi bir insanın ağızda 32 diş bulunur. Bunların 16 sı alt çenede, 16 sıda üst çenede bulunmaktadır.

Üst çenede bulunanlardan ön dişlere “seniyye, çoğulu senâya” denir.

Seniyyelerin ardında bulunan kesici dişlere, “Rebâiyye, çoğulu: Rebâiyyat” denir.

Bunların ardındaki sivri köpek dişlerine “Mâb, çoğulu: enyâb” adını alır.

Nâbların ardındaki bütün azı dişlerine “Dırs, çoğulu: Adrâs” denir.

Dırslardan, nâbların yanındakilere, “Dâhık, çoğulu: Dâvahık”, Davâhıkların ardında olan öğütücü dişlere “Tâhın, çoğulu: Tarâhın” denir.

Tahınların ardında bulunan azı dişe “Nêiz, çoğulu ne-vâciz” denir.

Alt çenedeki bunların benzerleri dişlerde aynı adla anılır. (şemada incelenmelidir.)

Harflerin mahreçlerinin tayininde dişlerden başka ağız bölgesindeki mahreç yerleride şunlardır.

Cevf: Ağız ile boğaz boşluğu kesimi,

Halk: Boğaz kısmı,
Lisan: Dil ve çevresi,
Haysum: Geniz boşluğu,
Şefeh: Dudak bölgesi,
Hanek: Damak kısmı,. Buralardan, hangi harflerin çıktığı mahreç bahsinde anlatılmıştır.

MAHREÇ TATBİKATI

Bir kâriin (Kur'an okuyanın) Kur'an-ı Kerim'i usûlüne ve Tecvid kurallarına göre okuyup okumadığı öncelikle okurken kelimelerdeki harflerin mahrecinden çıkıp çıkarmadığına göre hemen anlaşılır. Zaten Kur'an-ı Azimüşşân'ın manasını bozan ve namazı ifsad edende harflerinin mahrecinden layıkıyla çıkarılmamasıdır. Meselâ (خ) harfi, çok yakın mahreci olan (ح) veya (ه) he gibi okunursa mânâ bozulur. Bu itibarla Tecvidde en önemli husus harflerin mahrecini öğrenmek ve hurufatı mahrecinden çıkarmak lâzımdır. Bunun tatbikatı için bir harfin 65 değişik okunuşu hareke, tutar ve şeddeye göre tatbik edilmiştir. Bunları tekrar ederek tatbikat yapmak ve mahreci bu şekilde kazanmak elzemdir.

HARFLERİN MAHREÇ TATBİKATI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَذَا النَّظْمُ لَيْسَ بِالْإِبْدَالِ لَكِنْ مَا عَذَاهَا الْإِبْدَالُ

أَسْمَاءُ الْحُرُوفِ الْعَرَبِيَّةِ هَمْزُ

آلِفْ بَا ثَا جِيمْ حَا ذَالْ ذَالْ رَا زَا سِيْنْ شِيْنْ صَاذْ طَا ظَا عَيْنْ
عَيْنْ فَا قَافْ كَافْ لَامْ مِيْمْ نُونْ وَاوْهَا يَا

مُسَمَّيَاتُ الْحُرُوفِ الْعَرَبِيَّةِ هَمْزٌ

[illegible]

Diğer bütün harflerde (ğ) hemze gibi mahrecini aynı kalıp üzerine tatbik ederek okunmalıdır.

Örnek tatbikat:

**قَدْ إِذَا هِيَ هُوَ أَفْ أَفْ أَفْ إِيَّاهُ تَوَهَّدَ إِنَّ اللَّهَ يَجِبُ الْيَتَوَيْنِ وَيَجِبُ
الْمُتَطَهِّرِينَ**

ع: إغ غا عى عوا آع إغ إغ آع إغ عوا: فذلك الذي يدعُ اليتيم
ح: إغ حا حى حوا آح إغ آح إغ عوا: ومن يوق شح نفسه

عُ: اُعْ غَا عِيْ عُوا اَعْ اِغْ اُغْ اِغْ اِيْعْ ثُوْعْ: وَمَنْ يَنْتَعِرْ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيْنًا
حُ: اُحْ خَا حِيْ حُوا اَحْ اِحْ اُحْ اَحْ اِيْعْ ثُوَحْ: وَسَحَرْ لَكُمْ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ذَاتِيْنِ
قُ: اَقُ قَا قِيْ قُوا اَقُ اِقُ اَقُ اِيْقْ ثُوَقْ: اَلْحَاقَةُ مَا لِحَاقَةُ
كُ: اِكْ كَا كِيْ كُوا اَكْ اِكْ اِكْ اِيْكْ ثُوَكْ: لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ
جُ: اُجْ جَا جِيْ جُوا اَجْ اِجْ اُجْ اِجْ اِيَجْ ثُوَجْ: اَلْحِجُّ اَشْهُرٌ مَّغْلُوْمَاتُ
شُ: اُسْ شَا شِيْ شُوا اُسْ اِسْ اُسْ اِسْ اِيْسْ ثُوْسْ: فَبَشِّرْناهْ بِغُلَامٍ حَلِيْمٍ
يُ: اِيْ يَا يِيْ يُوا اِيْ اِيْ اِيْ اِيْ اِيْ اِيْ ثُوِيْ: اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ
ضُ: اُضْ ضَا ضِيْ ضُوا اَضْ اِضْ اَضْ اِضْ اِيَضْ ثُوَضْ: غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ
عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّيْنَ

[illegible]

إِذْ ذَا دِي دُوا آدِ إِذْ آدِ إِيذْ ثُوذْ: مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ
 بَ إِثْ ثَاتِي ثُوا أَثْ أَثْ أَثْ أَثْ ثُوثْ: وَالْقَيْنِ وَالزُّيْنُونَ وَطُورِ سَيْنِ
 صَ إِصْ صَا صِي صُوا أَصْ أَصْ أَصْ إِصْ إِصْ ثُوصْ: وَالصَّافَاتِ صَفَا
 سَ إِسْ سَا سِي سُوا أَسْ إِسْ أَسْ إِسْ ثُوَسْ:

FER'İ HARFLER الْخُرُوفُ الْفَرَعِيَّةُ

Yukardaki mahreç tatbikatına ait örnekler asli harflere aittir. Kur'an-ı Kerim'in kıraatinde, asli harflerin dışında bazı özel okunuş şekillerinden harf diyebileceğimiz mahreçler meydana gelmektedir. Tecvidde bunlara fer'i harfler denir. Genel olarak bunlar şunlardır.

1) الْهَمْزَةُ الْمُسَهَّلَةُ = Hemze-i Müsehhel: Kolay okunan hemzedir. Üç çeşidi vardır.

a. Elif ile hemze arası okuma, ör.

أَعْجَبِي

b. Hemze ile vav arası okuma, ör. :

أَوْثِقَكُمْ

c. Hemze ile ya arası okuma, ör. :

إِنِّكُمْ لَتَأْتُونَ

2) اِلْيَ مُمَالَةً = Imâle ile okunan elif. Buda uzatan elifi (ي) ya harfine yakın okumaktır. ör.: بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا وَ مُرْسِيهَا

3) اَلْهَادُ الْمُشَمَّمَةُ = Sâd-ı müşemmedir ki, (ص) harfini (ز) harfine karıştırmaktır. Ör.: اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

4) اَلْاَمُّ الْمُعْلَقَةُ = Kalın okunan (ل) dir. Ör.: اَلْمَلَكُ وَظَلَمْنَا

5) اَلنُّونُ الْمُخَفَّاتُ = Nun-u muhta. Ihfa (ن) nu. Ör.: غَنَى كَرِيمٌ ، فَتَحَ قَرِيبٌ gibi.

Nun-u ihfa, daha sonra "ihfa" konusunda da görülecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TECVİD KONULARI

HARF-İ MED

Uzatan harf demektir. Tecvid dilinde med ise; med harfi ile sesi uzatmaya denir. Harf-i med üçtür. (ا) Elif, (و) VAV- ve (ی) ya dır. Bu harflerin uzatan harf yani harf-i med olması için :

a) Elif (ا) sakın (harekesiz), makabli (bir önceki harfin) harekesi üstün olursa harfi med olur. örnekler:

بَالَ ، صَارَ ، قَالَ ، جَاءَ ، زَادَ ، تَامَ

Örneklerde görüldüğü gibi elif sakın (harekesiz) ve bir önceki harflerin harekeleri de meftuh (üstün) ve elif bu önceki harfin harekesinin sesini uzatmaktadır.

b) Vav (و) sakın olup makabli mazmum (ötre) olursa harf-i med olur. örnekler

قُولُوا ، أَعُوذُ ، أُولَى ، تَكُونُ ، تُوبُوا

Buda aynı şekilde bir önceki harfin harekesini uzatarak okutmaktadır.

c) Ya (ی) , aynı şekilde sakın olup makabli meksur (esre) olduğunda harf-i med olur örnekler:

ي ، يُصِيبُ ، تَي ، تَلِينُ ، يَسِيرُ

Her üç harf-i meddi (أُوتِينَا) kelimesinde ayrı ayrı harf-i med olarak görmekteyiz.

SEBEB-İ MED

Uzatma sebebi demektir. Bir tabii uzatmayı daha fazla çekmek için gerekli olan sebep-i medler ikidir.

Hemze ve sükûn. Hemze harekeli elife denir.

Hemze bazen (ء) kısa, bazende (أُ) uzun yazılır.

Sükûn ise harekesiz olan harf demektir ki işareti (ـَ cezim) ve (ـْ şedde) şeklinde harfin üzerine yazılır.

Sebeb-i Med ilerde görüleceği üzere tabii meddi daha fazla uzatmaya yarar.

MEDD-İ TABİİ مَدّ طَبِيعِي (Tabii Uzatma)

Bir kelimedeki harf-i med (ا و ي)'den biri bulunup, sebep-i med (hemze ء أُ sükûn ـْ ـَ) bulunmazsa, o zaman medd,i tabii olur. Misaller:

تَوَابًا ، أَبَدًا ، وَلَا تَقُولُوا ، وَإِذَا قِيلَ

ve (حَم) deki (ح) (أَلَّ) nin (ر) sı gibi.

Bu örneklerdeki harf-i med olan harflerden Sebeb-i Med gelmediği için medd-i tabii olmuştur.

Ayrıca (اَلْر) ve (حَم) örneklerinde ise harf-i med olmadığı halde uzatma tabii işaretle (َ) yapılır. Bu tür tabii uzatmalar Kur'an-ı Kerimde uzatılacak harf üzerine işareti konarak gösterilir. (طَه) , (ذَلِكْ) gibi.

Uzatma miktarı (ölçüsü):

Medd-i tabiinin uzatma ölçüsü bir elif miktarıdır.

Bir elif miktarı demek bir parmak kaldıracak kadar bir zaman ölçüsü demektir. Bu zaman, uzatmada ölçü birimi olarak kullanılır.

MEDD-İ MUTTASIL مَدِّ مُتَّصِلُ (Bitişik Uzatma)

Bir kelimede, harf-i medden sonra Sebeb-i med olan hemze gelirse yani aynı kelimede bulunurlarsa medd-i muttasıl olur. Misaller:

إِذَا جَاءَ ، أُولَئِكَ ، شِفَاءً ، مَلِيكَةً ، جِيءَ ، سُوءَ . gibi.

Medd-i muttasılın meddi vaciptir. Yani bizim kıraatımıza göre uzatılması gerekir. Bunun mertebesi, uzatma ölçüsü dört elif miktarıdır. Dört parmak kaldıracak kadardır.

Meddi muttasılı bir elif miktarından fazla uzatmak vacip olup bundan fazlası beş elif miktarına kadar uzatmak ise câizdir.

ALİŖTIRMA SORULARI

- 1— Med ne demektir?
- 2— Harf-i Medler hangileridir ve nasıl bilinir ?
- 3— Hemze ve sŭkŭn ne demektir ve bunların fonksiyonu nedir?
- 4— Meddi Tabii ne zaman olur? Ne kadar uzatılır.
- 5— Bir elif miktarı ne demektir? Nasıl ölçŭlŭr?
- 6— Medd-i Muttasıl ne zaman olur?
- 7— Medd-i Muttasıl ne kadar uzatılır ve hŭkmŭ nedir?

MEDD-İ MUNFASIL مَدِّ مُنْفَصِلٌ (Ayrı Uzatma)

Harf-i Medden sonra Sebeb-i Med hemze olur ve ondan sonra (hemzeden sonra) gelirse, medd-i munfasıl olur. Harfi Med bir kelimedede, sebebi med ondan sonra olmak üzere ayrı kelimelerde bulunduğu için bu adı almıştır. Ancak burda harf-i medlerden (و) 'va' ve (ي) 'ya' gizli (mukadderde) olabilir. Yani (و) ve (ي) görülmez.

Misaller:

يَا أَيُّهَا، إِنِّي أَخَافُ، تُوبُوا إِلَى اللَّهِ، وَمَا أَمَنَ.

Harfi meddin gizli olmasına örnek:

أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ . عِنْدَهُ إِلَّا . مِنْ عَلَيْهِ إِلَّا بِمَا .

Meddi munfasılın meddi, Kıraatı Asım ve Rivayeti Hafs'a göre dört elif miktarı çekmek caizdir. Çünkü bazı Kurra (kıraat alimleri) dört elif miktarı uzatmış, bazıları da kasretmişlerdir. yani kısa okumuşlardır. Ama en az bir elif miktarı uzatılması gerekir.

Meddi muttasıl ve medd-i munfasılın uzatma miktarı konusunda meşhur kıraat imamlarının görüşleri şöyledir.

<u>Kıraat âlimleri</u>	<u>M.muttasıl</u>	<u>M. Munfasıl</u>
1— Ebû Ca'fer ve Yâkûp:	1	2 Elif
2— Nâfi ve Ebû Amr:	2	2 Elif
3— İbn-i Amir ve Kisâi, Half:	3	3 Elif

- 4— Asım (Kıraatte Hanefilerin İmamı): 4 4 Elif
 5— Nâfi, Hamza: 5 5 Elif
 miktarı uzatılmasını uygun bulmuşlardır.

مَدِّ لَازِمٌ MEDD-İ LAZİM (Gerekli Uzatma)

Bir kelimedede harf-i medden sonra sebeb-i medden sükûn-u lâzım gelirse medd-i lâzım olur. Sükûn-u lâzım (cezım ve şedde), vakfen (durulduğunda) ve vaslen (geçildiğinde) bulunan sükûn demektir. Misaller:

وَلَا الضَّالِّينَ ، الْحَاقَّةُ ، تَأْمُرُونِي ، أَلَأَنْ ، يُؤَادُونَ

Medd-i lâzım dört çeşittir:

1— Medd-i Lâzım kelim-i mü'sakkale: (Şeddeli : idgamlı kelime) وَلَا الضَّالِّينَ gibi.

2— Medd-i Lâzım kelim-i muhaffefe: (Cezimli : idgamsız kelime): أَلَأَنْ gibi.

3— Medd-i lâzım harf-i müsakkale : (Şeddeli : idgamlı harf) (ل) deki الْمَصِّ , (ل) deki آَلَمْ طَسَمَ gibi.

4— Medd-i lâzım harf-i muhaffefedir. (Cezimli : idgamsız (ل) deki (الْمَرِّ) harfi (م) deki الْمَصِّ (م) deki آَلَمْ (م) deki حَمِّ gibi.

Medd- Lâzımın meddi (uzatılması) bütün kıraat alimlerinin ittifakıyla vaciptir. Mertebesi ise 4 elif miktarı med yapmaktır.

ALİŖTIRMA SORULARI

1— Medd-i munfasıl nasıl olur? Açıklayın ve örnekler veriniz.

2— Medd-i munfasıl nekadar uzatılır ve uzatmanın hükmü nedir?

3— Kasr ve med okunuşlarını örnekler üzerinde talim yapınız.

4— Medd-i munfasılı medd-i muttasıldan nasıl ayırırsınız?

6— Medd-i Lâzım kaç çeşittir? Örnekler vererek gösteriniz.

8— Sükûn-u lâzım tarif ediniz ve kelimeler üzerinde okuyarak gösteriniz.

9— Medd-i Lâzım ne kadar uzatılır?

10— Uzatmanın hükmü nedir ve uzatılmazsa ne lâzım gelir?

MEDD-İ ARIZ مَدَّ غَارِض

(Durak uzatması)

Harf-i medden sonra, sebab-i med, sükûnu arız olursa medd-i ârız olur. Sükûnu arız demek; vakfen sabit, vaslen sâkıt olan sükûn demektir. Yani kelime sonunda durulduğunda sonu sükûn olur, kelimede durulmayıp geçildiğinde sükûn olmaz kelime sonu harekeli okunur. İşte bu duruma sükûn-u ârız denir. Misaller: durulduğunda

يَعْلَمُونَ: (ن) يَوْمَ الدِّينِ: (ن) نَسْتَعِينُ: (ن)

Bu kelimeler sonunda durulduğunda (ن) sükûn, geçildiğinde (نْ) harekeli okunur. Bu durum bütün kelimeler için aynıdır

عَذَابُ الْيَمِّ (م) ، كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٍ (ر) gibi.

Medd-i ârızın medd-i caiz olup sükûn-u ârız olan harfin harekesine göre uzatma miktarı üç mertebe olur.

1— Son harfi meftuh (üstün) olan kelimede üç vecih (derece) caiz olur.

a) Tûl: Uzun uzatma (4 eliften ziyade),

b) Tevassut: Dört elif miktarı (orta),

c) Kasr: Kısa (dört eliften az) uzatmak.

2— Son harfin harekesi meksur (esre) olursa dört vecih caizdir. Dört türlü okunur.

Yukarda verilen üç veche (tûl, tevassut ve kasr) ilaveten;

d) Revm: Yani gizli bir sesle harekeyi okunuş sonunda (uzatmadan sonra) belirtmektir. Tarifi:

الرَّوْمُ : طَلَبُ الْحَرَكَةِ بِصَوْتٍ خَفِيٍّ

“Gizli bir sesle harekeyi belirtmeye revm denir.”

3— Mazmum olduğunda ise yedi vecih caizdir.

Yukarda sayılan 4 mertebeye ek olarak:

e) Tûl ile işmam,

f) Tevassut ile işmam,

g) Kasr ile işmam dır.

İşmam demek ise; Durduktan sonra dudakları yummaya denir. Yani med yapıldıktan sonra durulur ve dudaklar büzülerek yumulur. Tarifi:

الْإِسْمَامُ: الْإِضْيَامُ أَشْفَقَتَيْنِ بَعْدَ السَّكُوتِ.

“Sükûttan sonra dudakları yummaya işmam denir.”

Medd-i ârızın uzatma miktarı 1 elif miktarından 5 elif miktarına kadar uzatmak caizdir.

MEDD-İ LİN مَدِّ لَيْن

(Yumuşak Uzatma)

Bir kelimede harf-i linden sonra sebep-i med sükûn olursa medd-i lîn olur.

Harf- 'Lîn ise, (و) ve (ی) harfleri sakin olup bir önceki harfin harekesi meftuh olduğunda harfi lîn olurlar.

Misaller:

وَالصَّيْفِ ، عَلَيْهِ ، مِنْ خَوْفٍ ، وَلَا نَوْمَ ، بِالْبَيْتِ ، الصَّوْتِ . gibi.

Harf-i linden sonraki sükûna da; sükûn-u lîn denir. Bu

da daha önce gördüğümüz gibi sükûn-u âriz ve lâzım olarak ikiye ayrılır.

Medd-i lînin medd-i (uzatılması), caizdir. Bazıları uzatmış, bazıları da kısa okumuşlardır.

Uzatma miktarı ise;

Sebeb-i med sükûn-u âriz olursa, iki vech (tarz) caizdir. Tûl (uzun dört elif), Tevassut (orta — iki elif) miktarı uzatılır.

Sükûn-u lâzıma örnek: حَمَّ عَسَقَ كَهَيْعَصَ kavl-i şeriflerindeki (ع) lafzı gibi ki burdaki sükûn-u lâzım olduğu için en az iki elif miktarı uzatmak vaciptir. Dört elif uzatmak ise caizdir.

Burda Sebeb-i med âriz-i sükûn olduğunda ise daha önce medd-i âriz da gördüğümüz gibi üç, dört veya yedi vecih caizdir. مِنْ خَوْفٍ ، عَلَيْهِ misallerinde olduğu gibi

Bu kelimelerin sonunda durulduğunda son harf sakin, durulmayıpta geçildiğinde harekeli okunurlar. Onun için ârızı sükûn olur.

Medd-i lîn ile medd-i ârizde kelimenin sonundaki harf kalkale harflerinden biri (ب ج د ط ق = قُطْبُ جِدْ) olduğunda revm ve işmam caiz değildir. بِالْغَيْبِ gibi.

ALIŞTIRMA SORULARI

1— Medd-i ârız ne zaman olur?

2— Sükûn-u ârız ne demektir? Örnek üzerinde gösteriniz.

3— Medd-i ârız ne kadar uzatılır ve hükmü nedir? Tatbikatını yapınız?

4— Medd-i Lîn nasıl olur? Tarifini yapınız ve örnekler veriniz?

5— Lîn harfleri nelerdir? Nasıl belli olur?

6— Medd-i lîn ne kadar uzatılır? Uzatma hükmü nedir?

TENVİN VE NÛNU SÂKİN

Tenvin iki üstün (ءَ), iki esre (َ) ve iki ötre (ُ) ye derler.

Nûn-u sâkin ise, cezimli yani harekesiz (نْ) nûn demektir.

Tenvin, ismin sonunu sâkin nûn ile okumaktır. Yani son harfi nunlamaktır. قَدِيرٌ = Kadirun, أَلِيمٌ = Elimin, عَلِيٌّ = ilmen Ancak, sonunda tenvin olan kelimedede durulduğunda bu tenvin okunmaz, son harf sâkin okunur.

(أَلِيمٌ = Elim, أَلِيمٌ), (عَظِيمٌ = Azim, عَظِيمٌ) yine (عَلِيٌّ) durulduğunda (عَلِيٌّ = Alima) (سَوَاءٌ) durulduğunda (سَوَاءٌ = sevaâ) diye okunur.

Kelime sonundaki kapalı teler (ةٌ , ةٌ) üzerindeki tenvinlerde durak yapıldığında okunmadığı gibi teler (ة - ة) lerde (ه - ه) heye çevrilir. خَلِيفَةٌ = H a l i f e h نِعْمَةٌ = نِعْمَةٌ = خَلِيفَةٌ nimeh şeklinde okunur.

إِخْفَاءُ IHFA (Sesi Gizleme)

İhfanın arapça olarak tarifi şöyledir.

الْإِخْفَاءُ حَالَةٌ بَيْنَ الْإِظْهَارِ وَالْإِدْغَامِ عَارِيَةٌ عَنِ التَّشْدِيدِ مَعَ بَقَاءِ الْغُنَّةِ.
Yani "Gûnnenin (genizden gelen sesin) varlığıyla (okunmasıyla) beraber, teşdidden (şiddetten) uzak olarak izhar ile idgam arasındaki bir hâl (okunuş)dir."

İlerde görölceği gibi tarifde geçen izhar, açmak, idgam ise bir harfi diğer bir harfin içinde katmaktır.

İhfa nasıl olur?

Tenvin veya nûn-u sâkin ihfa harfleri olan onbeş harften birine uğrarsa ihfa olur.

İhfa yapılırken, bu harflerden önce gelen tenvinin veya sakin nûn'un sesini genizden gelen bir sesle tutarak, gizleyerek okunur.

İhfa harfleri şu beyitteki kelimelerin ilk harfleridir.

صِفْ ذَا ثَنَا جُودَ شَخْصٍ قَدْ سَمَا كَرَمًا ضَعَّ ظَالِمًا زِدْنَا ثَقَا دَمَ طَالِبًا فَتَرَى

Bu harfler sırasıyla

harfleridir. (ت ث ج د ذ ز س ش ص ض ط ظ ف ق ك)

Örnekler:

غَنِيٌّ كَرِيمٌ . فَتَحُ قَرِيبٌ . عَنْ صَلَاتِهِمْ . مِنْ جُوعٍ . مِنْ ذَكْرِ . قَوْلًا
ثَقِيلًا .
gibi.

Okunuşundaki bazı inceliklerine göre ihfa ikiye ayrılır.

1— Şefevî (dudak ihfâsı): اَمْ بِه kelimesinde olduğu gibi sakin (م) (ب) harfine uğradığında dudaklar bitişerek üzerinde bir elif miktarı dudak ihfâsı yapılır. Yani sükûn uzatılır.

2— Diğeri ise dil ihfâsı olup. Tenvin veya sâkin nûn'un ihfa harflerine uğramasıyla yukarıda verildiği şekilde ihfa yapılmasıdır.

إِظْهَار (Belirtmek)

Tenvin veya nun-u sakin izhâr harflerinden birine uğrarsa izhâr olur. İzhâr harfleri altı tane olup, şu esmâ-i şerif (Allah'ın isimleri) lerin evvelki harfleridir.

(ا ح خ ع غ هـ) = اَللّٰهُ حٰی خَالِقُ عَدْلٌ غَنِيٌّ هَادِيًّا.

İzhâr harfleridir. Bunlara boğazdan çıktığı için aynı zamanda huruf-u Halk" ta denir.

İzhâr ın tarifi:

الْإِظْهَارُ هُوَ الْإِنْفِعَالُ تَبَاعُدًا بَيْنَ الْحَرْفَيْنِ

"İzhâr, iki harfin arasını açarak, ihfasız ve idgamsız olarak okumaya denir."

Örnekler:

غَفُورٌ حَلِيمٌ ، مَنْ أَمَنَ ، مِنْ خَوْفٍ ، رِزْقًا حَسَنًا ، أَجْرًا عَظِيمًا . gibi.

İzhârın okunuşunda, dil ucu damağa yapıştırılıp gunnesiz nûn tamamıyla belirtilir. Ancak lüzumu kadar tutulur. Sekte gibi okunmamasına dikkat edilir.

ALİŞTIRMA SORULARI

1— Tenvin ve sâkin (ن) nûn tecviddeki yeri nedir?

Niçin ve nasıl yer alır?

2— İhfa ne demektir. Arapça tarifi nedir? İhfayı örneklerle okuyunuz.

3— İhfa harfleri hangileridir?

4— İzhâr ne demektir? Arapça tarifini yapınız.

5— İzhâr harfleri hangileridir? Bunlara başka ne ad verilir?

6— İzhâr nasıl okunur ve nasıl okunmamasına dikkat edilmelidir?

7— Aşağıdaki terkiplerin hangilerinde izhâr, hangilerinde ihfa olduğunu ayırdedip gösteriniz.

أَنْظُرْ كَيْفَ ، عِنْدَ اللَّهِ ، عَذَابُ الْيَمِّ ، هِجْرًا جَمِيلًا ، قَوْلًا ثَقِيلًا ، عَنْ هَذَا ، ا
مِنْ غِلٍّ ، رَسُولًا شَدِيدًا ، إِنْ كَفَرْتُمْ ، فَإِنَّ عَصْوَكُمْ .

الْإِقْلَابُ : İKLÂB (Çevirme)

Tenvin veya nûn-u sâkin (ب) be harfine uğrarsa iklab olur. Yani (ب) harfi (م) mime çevrilerek okunur.

Tarifi arapça olarak şöyledir:

الْإِقْلَابُ هُوَ قَلْبُ التَّوْنِ السَّائِكَةِ أَوْ التَّنْوِينِ مِثْلًا خَالِصًا أَوْ إِخْفَاؤَهَا عِنْدَ الْبَاءِ بِغَنَّةٍ.

Türkçesi: “Nûn-U Sâkine veya tenvine (ب = Be) harfi uğradığı zaman hâlis (م = mime) çevirerek meydana gelen (م = mim) harfini (ب = be) harfi içinde gunne ile ihfa etmek (gizlemek) tir.”

Örnekler:

سَمِيعٌ بَصِيرٌ ، مِنْ بَعْدِ ، لَيْبَنَدَنَ ، حَبِيرًا بَصِيرًا ، مِنْ بَقْلِهَا ، سَابِقُ بِالْخَيْرَاتِ.

İklâb bir bakıma ihfâ-i şefevî (Dudak ihfası olduğu için tutularak okunur: Süresi ise 2 elif miktarıdır.

إِدْغَامٌ مَعَ الْغَنَّةِ İDGAM-I MAAL GUNNE (Gunneli İdgam).

İdgam, mahreç ve sıfatında yakınlık olan veya cinsiyet ve kurbiyet alakası olan iki harften birini diğeri içine katarak okumaktır.

İdgam-ı maalgunne ise, tenvin veya nûn-u sâkin

((ي م ن و = Yemnû) harflerinden birine uğrarsa idgam-ı maalgunne olur.

Örnek:

حَيْرًا يَرَهُ ، فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ ، وَمَنْ يَعْمَلْ ، مِّنْ وَّاقٍ ، حَيْرٌ مَّرَدًّا . gibi.

Ancak nûn-u sâkine ile () vav, yahut (ي : ya) bir kelimedede gelirse o zaman izhâr olur idgam olmaz.

Örnek: بُنْيَانٌ ، قِنَوَانٌ ، صِنَوَانٌ gibi.

İdgam-ı maalgunne, nâkıs (yarım) idgamdır. İdgam edilen harf diğeri içinde tamamen kaybedilmeden belli edilerek okunur. Ses hem ağızdan hem de burundan ortaklaşa gelir. Bütün idgamlar ihfa hükmü gibi birbuçuk ölçüde med yapılarak okunur, uzatılır.

ALİŖTIRMA SORULARI

1— İklâb ne demektir? Hangi harf hangi harfe çevril-
mektedir? Örnek veriniz.

2— İklâb hangi harfler arasında hangi Ŗartlarda olur?

3— İklâb'da da uzatma var mıdır? Ne kadar uzatılır?

4— İdgâmı maalgunne harfleri nelerdir? Hangi keli-
mede toplanmıŖtır.

6— İdgam-ı maalgunnenin tarifini yapınız, örneklerle
gösteriniz.

7— İdgam-ı maalgunne harfleri arasında hangi harf-
lerde ve nasıl izhâr olur? Örnekler üzerinde gösteriniz.

İDGAM-I BİLÂGUNNE اِذْغَامٌ بِلَاغُنَّهٗ

(Gunnesiz İdgam)

Tenvin veya sâkin nûn (نْ), (لْ) harflerinden birine uğrarsa İdgam-ı bilâgunne olur . Örnek:

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ، هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ، زِينَةً لَّهَا ، مِنْ لَّدُنكَ . gibi.

İdgam-ı bilâgunne tam idgâmdır. Gunnesizdir. Gerek tenvinin nûnu, gerekse sâkin nûn, (لْ) veya (رْ) harfleri içinde tamamen kaybolur, idgam edilir. Okunurken bunun üzerinde de bir miktar durulur.

İDGAM-I MISLEYN اِذْغَامٌ مِثْلَيْنِ

(Aynı harflerin İdgamı)

Sâkin olan bir harf yine kendi misli olan harekeli bir harfe rastladığında idgâm-ı misleyn olur. Yani misli misline idgâm olur. Tarifi: مَا أَخَذَ اخْرَجًا وَصِفَةً : “Mahrec ve sıfatı aynı olan harflerin idgamıdır.” Örnekler:

uğramıştır (ت = تِ) فَمَا رَبَّحْتَ تِجَارَتَهُمْ .

uğramıştır. (ب = بِ) أَنْ إِضْرِبْ بِعَصَاكَ .

uğramıştır. (و = وَ) أَوْ أَوْصِرْ .

Ancak istisna olarak Nûnu sâkin (نْ) harekeli nûna (نُّ) uğradığında hem idgâmı misleyn, hem de idgâm-ı maalgunne olur. مِنْ نَارٍ ، وَمَنْ نَعْمَةٍ . gibi.

Sakin (مْ), harekeli (مُ) mime uğradığında ise

üç hal ortaya çıkar.

Birincisi: Mim-i Sâkin, mime uğradığında (مٌ = مٌ) İdgâm-ı misleyn maalgunne olur. Yani Sâkin mim harekeli mim içine girerek gunneli bir sesle okunur.

Örnekler:

عَلَيْهِمْ مَّوَدَّةٌ ، أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ

İkincisi: Mim-i Sâkin (بٌ) ya uğrarsa ihfâ olur. Buna dudak ihfâsı denir. (ب) harfine uğrayan mimin () sükunu (gunnesi) normalden yarım veya bir elif miktarı daha fazla uzatılarak okunur. Örnekler:

إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ ، يَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ

Üçüncüsü: Sâkin mîm (مٌ) harekeli mim ile ba (ب) dan başkası diğer bütün harflere uğradığında ise izhar olur. Buda dudak izharı olarak (م) tamamen açığa çıkarılarak okunur. Örnekler:

لَكُمْ دِينُكُمْ ، هُمْ فِيهِ . gibi.

ALİŞTIRMA SORULARI

1— İdgâm-ı bilagunne — gunnesiz idgâm ne demektir? İzah ediniz.

2— Bu idgâm ne zaman olur. Harfleri ve oluş şartları nelerdir? Örnekler veriniz.

3— İdgâm-ı misleynin tarifini ve izahını örnekler üzerinde göstererek ve tatbik ederek yapınız.

4— İdgâm-ı misleynin gunneli durumu var mıdır?

5— Sâkin (ﺱ) dan sonra harekeli (ﺯ) gelirse ne olur?

6— Sâkin (ﺱ) mimin kaç hali vardır? Örnekler vererek bu hallerin neler olduğunu izah ediniz?

İDGAM-I MÜTECANİSEYN مُتَجَانِسَيْنْ

(Ayni Cinslerin İdgamı)

Mahreçleri aynı olup sıfatları ayrı olan harfler birbirine uğrarsa İdgam-ı mütecaniseyn olur. Tarifi:

مَا التَّخَذَ اخْرَجًا وَاحْتَلَفًا صِفَةً.

İdgâmı mütecaniseyn harfleri üç mahreçte gruplanır.

Birincisi : (ط - د - ت) mahrecidir. Örnek:

لَيْنُ بَسَطَتْ ، وَقَالَتْ طَائِفَةٌ ، أَثْقَلَتْ دَعْوَا اللَّهِ مَا عَبْدْتُمْ

gibi. İkincisi: (ظ - ذ - ث) mahrecidir. Örnek

إِذْ ظَلَمُوا - يَلْهَثْ ذَلِكَ

Üçüncüsü: (ب - م) mahrecidir. Örnek:

يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا

Bu harflerden sâkin (ب) banın harekeli (م) mime uğraması gerekir. Aksi olursa daha önce gördüğümüz gibi dudak ihfası olur.

İDGAM-I MÜTEKARİBEYN مُتَقَارِبَيْنْ

(Yakın harflerin İdgamı)

Tarifinde (مَا تَقَارَبَ مَخْرَجًا أَوْ صِفَةً) olduğu gibi, “mahrecinde ve sıfatında yakınlık olan harfler birbirine uğrarsa İdgâm-ı mütekaribeyn olur.” Birinci harf sakin ikinci harekeli olur. Birinci ikinciye idgam edilir.

Bunların mahreci de iki grupta toplanır.

Birincisi: (ل - ر) mahrecidir.

Örnek: قُلْ رَبِّ ، بَلِّ رَفَعَهُ اللهُ

Bu idgamda (ل) önce sâkin olarak gelir ve (ر) ra idgâm edilir? Râ (ر) evvel gelirse idgâm olmaz.

رَبِّ اغْفِرْ لِي gibi. Aynen yazıldığı gibi (ra) harfi okunur. Ayrıca Kur'an-ı Kerimde bir istisna olarak tek kelimede (كَلَّا بَلِّ رَانَ) de sekte olduğu için (ل) idgâm olunmaz, okunur. Çünkü sekte idgâma manidir.

İkincisi: (ك ، ق) mahrecidir. Örnek:

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ (ق) okunmaz (ك) harfine idgam olunur.

ALİŞTIRMA SORULARI

1— İdgâm-ı mütecaniseyn ne demektir. Arapça tari-fiyle izah ediniz.

2— İdgâm-ı mütecaniseyn harfleri kaç mahrece ayrılır. Her gruba iki örnek veriniz.

3— İdgâm-ı mütekaribeyn nasıl olur ?

4— İdgâm-ı mütekaribeyn harfleri nelerdir? Kaç grupta idgâm olur?

5— Bu idgamların dışındaki mahreçlerinde yakınlık olan diğer harflerde de idgâm olur mu? Araştırınız.

İDGAM-I ŞEMSIYE اِدْغَامِ شَمْسِيَّة

(Güneş Harfleri İdgâmı)

İdgâm-ı Şemsiye, lâmi tarif dediğimiz (اَلْ) elif ile lâmin güneş harflerinden önce geldiğinde (ل) harfinin okunmamasına denir.

Güneş harfleri şu beyitteki kelimelerin ilk harfleridir.

ثُبُّ ثُمَّ دَعْدُ ذُبُّا رَمَى زِدْ سُنْعُهُ
شِيمُ صَدْرُ ضَيْفٍ طَابَ ظَنُّ لَهُ نَعَمُ.

Bu harfler: ث ذ ز ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن olmak üzere ondört harftir.

Elif lâm (اَلْ) bu ondört harften (ن) harfinden önce gelirse idgam-ı şemsiye maalgunne (gunneli idgâm), diğer on üç harte ise bilâgunne (gunnesiz) idgam olur.

Gunneliye örnek: وَالنَّاسُ ، النَّارُ

Günnesiz İdgam-ı şemsiyeye örnekler

وَالشُّمُسُ ، وَالتِّينُ ، الزَّيْتُونُ ، الدَّارُ

Görüldüğü gibi lâm-i tarifi lâmi (ل) okunmamaktadır.

Güneşin doğmasıyla yıldızların görülmediği gibi bu güneş harflerinin önünde elif lâm okunmaz, güneş harflerine idgâm olur.

Hemze veya elif (ا) ise, kelimenin önünde başlangıç olarak okunduğunda meftuh (üstün) olarak okunur. Ancak bir önceki kelimeyle beraber okunduğunda ise,

elifte okunmaz, güneş harfleri şeddeli olarak okunur. Örnekler: Hemzenin okunmasına örnekler:

السَّاءُ ، الطِّفْلُ ، التَّهْرُ gibi

Hemzenin okunmadığına örnekler:

والذَّارِيَّاتُ ، مِنَ الدَّهْرِ ، فِي النَّارِ gibi.

إِظْهَارُ قَمَرِيَّةٍ

(Kameri harflere ait izhâr)

İzhâr-ı Kameriyye, (اَلْ) lââm-ı tarifiñ öndört kameri harften birinin önünde geldiği zaman olur. Kameri (ay) harflerinden önce gelen (اَلْ) lââmı okunur. Şemsi harflerdeki gibi (لْ) idgam olunmaz.

وَالْعَصْرِ ، وَالْفَجْرِ ، الْقَارِعَةُ gibi.

Kameri harfler, (أَبْغِ حَبْكُ وَحَفْ عَقِيمَةُ)

(ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م و ه ي) cümlesinde toplanan, Öndört harftir.

Ay harfi denmesinin sebebi de ay doğduğu zaman gökteki yıldızların görüldüğü gibi, ay harflerinden önce gelen (اَلْ) Elif lââm'ın (لْ) lââm'ı görünür, yani okunur.

ALİŞTIRMA SORULARI

1— İdgâm-ı şemsiyye ne demektir? Niçin bu ad verilmiştir? Örneklerle açıklayın.

2— İdgâm-ı şemsiyye nasıl olur? Şemsi harfler hangileridir, sayınız.

3— İdgâm-ı şemsiyye gunneli mi, günnesiz mi okunur? Gösteriniz.

4— İzhâr-ı Kameriyye ne demektir?

5— İzhâr-ı Kameriyye nasıl okunur ve neye benzetilmiştir?

6— Kamerî harfler hangileridir, hangi cümlede toplanmıştır?

7— Aşağıdaki kelimelerin başına bir (و) getirerek okuyunuz, hangilerinin idgam, hangilerinin izhâr olduğunu gösteriniz (اَلْ) takısı olmayanlara getirerek okuyunuz.

الْقَمَرُ، الشَّمْسُ، الدَّيْنُ، التَّيْنُ، الطَّالِبُ، الصَّدْرُ، هَدَى، خُوفٌ، حَجَرٌ،
قَلَمٌ، كِتَابٌ، زِيَارَةٌ، سُورٌ، ثَوَابٌ، حُسْرَانٌ، جَيْشٌ، طِفْلٌ، أَسْوَدٌ

KALKALE قَلَقَلَة

(Mahreç kaldırması)

Kalkale, harfleri beş harftir ki; قُطِبَ جِدْ kelimelerinde toplanmıştır. Bunlar (ب ج د ط ق) harfleridir. Kalkale harfleri kelimenin ortasında veya sonunda sakin olarak bulunursa kalkale olur.

Kalkale lugatte: hareket, tahrik, ızdırap ve titreme demektir.

Tecvid istilahında ise, harfin mahrecini kuvvetli bir ses duyulacak şekilde tahrik etmek, kaldırmaktır. Yani mahrecin zorlanarak titretilmesidir.

Kalkalenin okunuşunda sakin olan bu beş harfin harekesi okunmayacağı için kalkale harfinden önceki harfin harekesi üstünse, üstüne yakın, esre ise esreye yakın ve ötre ise ötreyle yakın olarak okunarak ses titretilir. Örnekler:

يَدْخُلُونَ ، أَحَدٌ ، بِالْحَقِّ ، تَجْرِي ، شِقَاقٍ ، بَعِيدٌ ، مَجْرَى . gibi.

HÜKMÜR'RA حُكْمُ الرَّاءِ

(Râ'nın Okunuşu Hükümü)

Hükmür'ra, (ر) Râ'nın okunuşunun hükümlerini gösterir. Bunlar on madde halinde özetlenir.

Râ (ر) Harfi:

1— Meftuh veya mazmum (رُ) olduğunda dolgun ve kalın okunur. Örnekler:

gibi. الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ، وَالرُّوحُ ، نُصِرُ اللهَ

2— Meksur olduğunda ince okunur. Örnekler:

gibi. بِالنَّيْرِ ، تَجْرِي ، مِنَ الْعَايِرِينَ

3— Râ sakın olup bir önceki harfin harekesi üstün veya ötre olduğunda yine kalın okunur. Örnekler:

gibi. وَالْحَرُ ، مَنْ شَكَرَ ، قَرَأْنَا ، قُرَأْنَا

4— Râ sakın bir önceki harfin (makabli) harekesi meksur (esre) ise ince okunur. Örnekler: وَأَسْتَغْفِرُهُ ، وَأَصْبِرْ

5— Ancak budurumda (Râ) dan sonra istilâ harfleri olan (حُصْنٌ ضَعُفٌ قِطْ) harflerinden biri gelirse bu sefer kalın okunur. Örnekler: مِرْصَادٍ ، قِرْطَاسٍ ، فِرْقَةٍ

6— Yine bu durumda istilâ harflerinin harekesi de ince olursa bu kez (râ) ince okunur. Örnek: كُلِّ فِرْقٍ

7— Râ sakın olup makablinin (bir önceki harfin) harekesi arızı (değişen, sonradan olan) bir hareke ise kalın okunur. gibi. اِرْجِعِي ، لِمَنِ الرِّتْضَى

8— Râ sakın olup makablide sakınse sakine itibar edilmiyerek bir daha önceki harfin harekesine bakılır. Bunun harekesi ötre veya üstün ise kalın okunur.

بِالصَّبْرِ ، مِنْ كُلِّ أَمْرِ فِي الصُّدُورِ

9— Bu durumda makablinin makabli esre ise ince okunur.

بَصِيرٌ ، قَدِيرٌ ، حَبِيرٌ

10— Râ sakin olup, makabli harf-i lîn (و - ی) harfi olursa ince okunur.

خَيْرٌ، سَيْرٌ، جَوْرٌ، سَوْرٌ

Maddelerde anlatıldığı gibi (Râ : ر) altı yerde kalın, dört yerde ince okunmaktadır.

Yalnız birtek (Kur'an'da Hûd Sûresi) (فَجَزَىٰهَا) da ince okunmaktadır. Buna imâle denir:

Râ'yı üç yerde de ince ve kalın okumak caizdir,

1— Üst tarafı meksur olan sakin Râ'dan sonra meksur olarak istilâ harfi gelirse كَلَّ فِرْقِ kalın veya ince okumak caizdir.

2— Sâkin olan Râ'nın üst tarafında (ص) veya (ط) bulunup üst tarafı meksur olduğunda ve vakıf yapıldığında (durulduğunda)

عَيْنَ الْقِطْرِ، مِنْ مِصْرٍ

3— Vakıf durumlarında. Sâkin harften sonra gelen Râ üzerinde durulduğunda

إِذَا يَسْرُ، أَنْ أَسْرَ، فَاسْرُ gibi.

Râ'yı okurken uzatma hükmü idgâmlarda olduğu gibi bir elif miktarıdır.

ALİŞTIRMA SORULARI

1— Kalkale'nin tarifini yapınız ve örnekler üzerinde tatbik ediniz.

2— Kalkale harfleri hangileridir ve hangi kelimede toplanmıştır.

3— Kalkale'nin yapılmasının şartları nelerdir?

4— Râ'nın okunmasında kaç kaide vardır. Aşağıdaki örneklerden bu kaideleri çıkarınız.

ر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . الرَّوْحُ ، صَدْرُكَ ، أَرْكُضْ ، فَجَزْ ،
شَكُورْ ، الصُّدُورْ ، وَالْحَزْ ، مُرْدَفَيْنْ ، قِرْطَاسٍ ، فِرْقَةٍ ، مِرْصَادٍ ، إِرْجَعِي ،
بَالِيٍّ ، أَمْرٍ ارْتَابُوا ، مِنْ مِصْرَ ، عَيْنَ الْقِطْرِ ، بَحْرِيهَا ، بَصِيرٌ ، قَلْبِيرٌ ، حَبِيرٌ ،
سَيْرٌ ، مِنْ كُلِّ أَمْرٍ .

LAFZATİLLAH لَفْظَةُ اللَّهِ

(Allah Lafzı)

Allah lafza-i Cielilinin özel bir okunuş kaidesi vardır ki, (اَللّٰهُ) lafzının makabli meftuh veya mazmum olduğunda kalın okunur. Mesur olduğunda ise ince ince okunur.

Lafzâ-i Celâlin kalın okuması (ل) lââm üzerinde gerçekleşir. Bu lafzın (sözün) dışındaki kuran içindeki bütün (ل) lââm harfleri ince okunur.

Kalın okunduğuna örnek:

هُوَ اللَّهُ ، نَصْرُ اللَّهِ ، فَتَحُ اللَّهُ

İnce okunduğuna örnek:

بِاللَّهِ - لِلَّهِ - بِسْمِ اللَّهِ gibi.

ZAMİR الضمير

(Zamirin Hükümü)

Zamirden maksat (هُ) O, manasına gelen şahıs zamiridir. Kelimenin aslından olmayıp sonuna eklenir ve bir ismin yerini tutar. Tecvid ilmine göre, müfred müzekker gaib zamiri olan muttasıl bir kelimedir. Okunuş kaidesine gelince,

1— Zamirin (هُ)'nin , makabli müteharrik (harekeli) olduğunda med yapılır.

إِنَّهُ ، بِهِ ، لَهُ ، عَلَيْهِ ، عِنْدَهُ gibi.

fakat, لَمْ يَنْتَهَ ve مَا تَفْقَهُ kelimelerinin sonundaki (ه) ler zamir olmadıklarından uzatılmazlar.

2— Makabli sakın ise kasr olunur yani uzatılmayarak kısa okunur.

عَلَيْهِ ، إِلَيْهِ ، فِيهِ gibi.

Ancak، فِيهِ مُهَيَّأً med olunur, istisnadır. Mana itibariyle uzatılması caiz görülmüştür.

SEKTE السَّكْتَةُ

(Susma - Sesi Kesme)

Sekte, iki kelime veya harf arasında nefes almadan sesi kesmek demektir. Arapça tarifi:

السَّكْتَةُ قَطْعُ الصَّوْتِ دُونَ النَّفْسِ

Sekte Kur'an-ı Kerimde dört yerde vardır.

1— Sûre-i Kehf'te: عَوْجًا قَيًّا

2— Sûre-i Yasinde: مِنْ مَّبْقَدَاتِ هَذَا

3— Sûre-i Kiyâme de: وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ

4— Sûre-i Mutaffifinde: كَلَّا بَلْ رَانَ

Ha-i sekte: Sekte (هَا)'sı: Şu aşağıdaki kelimeler okunurken vasledilerek (geçilerek) bir sonraki kelimeye

bitiştirilerek okunduğunda sekte hesi ilâve edilerek okunurlar yani:

لَمْ يَتَسَنَّهْ ، وَاقْتَدِهْ ، كِتَابِيَهْ ، حِسَابِيَهْ ، مَالِيَهْ ، سُلْطَانِيَهْ ، وَمَا
أَدْرَاكُمَا هِيَهْ

Kırat-ı Asıma göre bunlarda sekte he si getirilmesi lâzımdır. Bazı kıraat alimlerine göre gerekmez. Ancak
كِتَابِيَهْ ve حِسَابِيَهْ için gerekir demişlerdir.

ALIŞTIRMA SORULARI

1— Lafzatullâh'ın (ﷲ) lafzının okunuşunu açıklayınız ve tatbik ediniz.

Ne zaman kalın, ne zaman ince okunur.

2— Zamir hangi kelimedir? Okunuş kaidesi nedir? Örneklerle gösteriniz.

3— Sekte ne demektir? Tarifini inceleyiniz?

4— Kur'andaki sekte olan kelimeleri inceleyerek sekte tatbikatını yapınız.

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm

Tecvid İlmine Dair	3
Tecvid İlmine Ait İlk Bilgiler	5
Tecvide İlgili Deyimler ve İstilahlar	7

İkinci Bölüm

Mahreç Bahsi	9
Mahreç şemasıyla İlgili Açıklama	14
Mahreç Tatbikatı	16

Üçüncü Bölüm

Tecvid Konuları	21
Harf-i Med	21
Sebeb-i Med	22
Medd-i Tabii	22
Medd-i Muttasıl	23
Medd-i Munfasıl	25
Medd-i Lâzım	26
Medd-i Arız	28
Medd-i Lîn	29
Tenvin ve Nun-u Sakin	32
İhfa	33
İzhar	34
İklab	36
İdgam-ı Maal Gunne	36
İdgam-ı Bilâgunne	39

İdgam-ı Misleyn	39
İdgam-ı Mütecaniseyn	42
İdgam-ı Mütekaribeyn	42
İdgam-ı Şemsiye	45
İdgam-ı İzhar-ı Kameriye	46
Kalkale	48
Hükmür'ra	48
Lafzatillah	52
Zamir	52
Sekte	53

KARABAŞ TECVİDİ'NİN ASLI

سَكَنَهُ قُرْآنَ عَظِيمِهِ السَّائِدَةِ دُرَّتْ بَرْدَهُ دِرْهِمِ سُوْرَةِ
 كَهْفِهِ عَوَاجِدِهِ قِيَمِهِ وَبِرِّي سُوْرَةِ بَسِّ دَهْ مِنْ مَرْقَدِهَا هَذَا
 وَبِرِّي سُوْرَةِ قِيَامِهِ دَهْ وَقِيلَ مَنْ رَأَى دَهْ وَبِرِّي سُوْرَةَ طُوفِيْقِهِ دَهْ
 كَلَّ لَدَيْ رَانَ • تَعْرِيفِي السَّكَنَةِ نَقْطَةُ الصَّبْرِ
 دَفْنِ النَّفْسِ • مَعْلُومُ أَوَّلِهِ كِهْ هَاءُ سَكَنَةِ أَيْلِهِ قِرَائَتِ
 أَوَّلَانِ كَلِمَاتِكَ حَالَتِ وَصَلَكُنْدَهْ بَعْنِي لَا يَتَسَنَّهُ وَاقْتَدَهْ
 وَحِكَايَةِ وَحْسَايَةِ وَمَالِيَةِ وَسُلْطَانِيَةِ وَمَا أَدْرِيكَ
 مَا هِيَ دَهْ هَاءِ اثْبَاتِ أَيْدَنْ قُرْ الْيَمِينَ رَهَاءُ سَاكَنِهِ
 الْحَقُّ لَا زَمْدَرَهْ حَضَرَتْ عَاصِمُ جَمِيعِ مَوَاضِعِهِ وَصَلَدَهْ
 هَاءِ اثْبَاتِ أَيْلَدِي • أَيْمَنَةُ قُرَادَنْ بَعْضَلِكُ كِتَابِيَةِ
 حِسَابِيَةِ لَفْظِ لَدُنْكَ غَيْرِيكِ اثْبَاتِ ائْتَمَدِيلِكُ
 أَمَا وَفَّقَ حَالِنْدَهْ هَاءُ سَكَنَتُ لِرِكَ
 ائْتَابِي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ دَهْ

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

جائزاً أولوزمیشالی کل فرق کی • ودخی راساکن اولوب
ماقبلین کسه سی عارض اوله اولزمانیه قالین اوقوز
میشالی ارجی لیز ارضی کی • ودخی راساکن اولوب ما قبل دخی
ساکن اوله ساکه اغتیار اولنمازما قبله اغتیار اولوز
اگرما قبل منوخ وبامضموم اوله قالین اوقوزمیشالی بالصید
من کل اثر • فالصیدور کی • واکرمکسور اوله ایجه
اوقوزمیشالی بصیر • قدیر کی • ودخی راساکن اولوب ما قبل
حرف لیز اوله اولزمان دخی ایجه اوقوزمیشالی حیدر • سیر کی

باب لفظ الله

بسم الله الرحمن الرحيم
بجز لفظه الله ما قبل منوخ وبامضموم اوله قالین
اوقوزمیشالی هو الله نصر الله کی • واکرمکسور
اوله ایجه اوقوزمیشالی بالله والله کی •

باب الضمیر

بسم الله الرحمن الرحيم
فمن ضمیرك ما قبل ضمیرك اوله مد اولوزمیشالی انه • وله
کی • اما لم یست • وما نفعه • مد اولنمازیرا ضمیرك قدیر
نفس کله دندیر • واکرمما قبل ساکن اوله قصر اولوزمیشالی
علیه • الیه • فیه کی • اما سورة • وفائدة • فیه • ما • مد اولوز •

بسم الله الرحمن الرحيم
اولوزمیشالی کل فرق کی • ودخی راساکن اولوب
ماقبلین کسه سی عارض اوله اولزمانیه قالین اوقوز
میشالی ارجی لیز ارضی کی • ودخی راساکن اولوب ما قبل دخی
ساکن اوله ساکه اغتیار اولنمازما قبله اغتیار اولوز
اگرما قبل منوخ وبامضموم اوله قالین اوقوزمیشالی بالصید
من کل اثر • فالصیدور کی • واکرمکسور اوله ایجه
اوقوزمیشالی بصیر • قدیر کی • ودخی راساکن اولوب ما قبل
حرف لیز اوله اولزمان دخی ایجه اوقوزمیشالی حیدر • سیر کی

سورة انعامه در مایه
سورة القارعة در مایه
سورة الحاقة در مایه
معلوم اوله که لفظ
معلوم اوله که لفظ
سورة الحاقة در مایه
الرسول التبارک
القرآن در مایه
سورة انعامه در مایه

14

طَالِبَ فَرَى • جَنِّ تَوْنٍ وَيَا نُونَ سَاكِنَ بُوَاوُنَ مَسْ حَرْفَدَنْ
 بِرَبِّهِ أَوْ غَرَّاسَهُ اخْفَا أُولُو زِمْنًا لِي غِيْ كَرِيْهِ وَفُخْ قَرِيْبِ
 عَنْ صَلَاتِهِمْ كَيْ • تَعْرِفِي الْأَخْفَاءَ حَالَهُ يَدْرُ الْأَظْهَارَ
 وَالْأَدْعَاءَ عَارِيَةً عَنِ الشَّدِيدِ مَعَ بَقَاءِ الْغُسْتَةِ •

بَابُ الْأَظْهَارِ

حَرْفِ الْأَظْهَارِ أَنْتَ حَرْفُ ذِكْرِهِ بُوَاشَاءَ شَرِيْفِهِ لَوْ كَ أُولَئِكَ
 حَرْفُكَ يَدْرُهُ اللَّهُ حَيَّ خَالِقُ عَدْلُ غَنِيَّ هَادِيَا • جَنِّ
 تَوْنٍ وَيَا نُونَ سَاكِنَ بُوَاوُنَ حَرْفَدَنْ بِرَبِّهِ أَوْ غَرَّاسَهُ
 أَظْهَارَ أُولُو زِمْنًا لِي غَفُوْرٌ عَلَيْهِمْ مَنْ أَمِنَ مِنْ خَوْفِ كَيْ •
 تَعْرِفِي الْأَظْهَارَ هُوَا لَا يَفْصَلُ سَبَاعِلًا بَيْنَ الْحَقِّ وَبَيْنَ •

بَابُ أَقْلَابِ

حَرْفِ أَقْلَابِ بَادِرُ جَنِّ تَوْنٍ وَيَا نُونَ سَاكِنَ بَايَه
 أَوْ غَرَّاسَهُ أَقْلَابِ أُولُو زِمْنًا لِي مَبْصَرٌ مِنْ بَعْدِ لَيْدَنْ
 كَيْ • تَعْرِفِي الْأَقْلَابَ هُوَا قَلْبُ النُّورِ السَّاكِنَةُ
 أَوِ التَّوْنِ مِمَّا خَالَصَا وَاخْفَا وَهَذَا عِنْدَ الْبَاءِ بَعِثَتْ •
 وَدَخِيَ غَنَّتْ نَبَهُ دَبْرُ لَوْ كَرْدَنْ كَلَنْ صَوْتَهُ دَبْرُ لَوْ
 تَعْرِفِي هِيَ صَوْتٌ يَخْدُجُ عَنْ الْخَيْشُومِ •

وَيَا نُونَ سَاكِنَ بُوَاوُنَ مَسْ حَرْفَدَنْ
 بِرَبِّهِ أَوْ غَرَّاسَهُ اخْفَا أُولُو زِمْنًا لِي غِيْ كَرِيْهِ وَفُخْ قَرِيْبِ
 عَنْ صَلَاتِهِمْ كَيْ • تَعْرِفِي الْأَخْفَاءَ حَالَهُ يَدْرُ الْأَظْهَارَ
 وَالْأَدْعَاءَ عَارِيَةً عَنِ الشَّدِيدِ مَعَ بَقَاءِ الْغُسْتَةِ •

بَابُ الْأَقْلَابِ
 حَرْفِ الْأَقْلَابِ بَادِرُ جَنِّ تَوْنٍ وَيَا نُونَ سَاكِنَ بَايَه
 أَوْ غَرَّاسَهُ أَقْلَابِ أُولُو زِمْنًا لِي مَبْصَرٌ مِنْ بَعْدِ لَيْدَنْ
 كَيْ • تَعْرِفِي الْأَقْلَابَ هُوَا قَلْبُ النُّورِ السَّاكِنَةُ
 أَوِ التَّوْنِ مِمَّا خَالَصَا وَاخْفَا وَهَذَا عِنْدَ الْبَاءِ بَعِثَتْ •
 وَدَخِيَ غَنَّتْ نَبَهُ دَبْرُ لَوْ كَرْدَنْ كَلَنْ صَوْتَهُ دَبْرُ لَوْ
 تَعْرِفِي هِيَ صَوْتٌ يَخْدُجُ عَنْ الْخَيْشُومِ •

وَالْجِدْرُ مُشْفَقٌ عَلَيْهِ ۝ اُولَدُ بَيْحُونَ ۝ وَبُؤْتُكَ مَرْتَبَةً سِ
جَمِيعٌ قَرَأْتَهُ دُرَّتْ اِلَفٌ مَقْدَارِي مَدَاوُكُنْمَقْدَرُ

باب مَدِّ عَارِضٍ

فَمِنْ حَرْفٍ مَدَّ نَصْرُهُ سَبَبٌ مَدَّ سَكُونٌ عَارِضٌ وَاقِعٌ
اُولَئِكَ مَدَّ عَارِضٌ اُولُوهُ سَكُونٌ عَارِضٌ بِهِ دِرْزُ وَوَقْفٌ
ثَابِتٌ وَصَلَا سَاوِطٌ اُولَانِ سَكُونٌ دِرْزُ كَرِيمٌ اِلَى عَمَلُونَ ۝
يَوْمَ الدِّينِ ۝ نَسْتَعِينُ ۝ كِي ۝ مَدَّ عَارِضُكَ مَدَّى جَاكُزْدَرُ
تَحْتَلَفُ فِيهِ اُولَدُ بَيْحُونَ ۝ وَكَمَا بُولُوكَ مَرْتَبَةً سِ اُولَدُ زَكِي
فَمِنْ اُخْرَى مَقْنُوحٌ اُولَئِكَ اَوْجٌ وَجْهٌ جَاكُزْ اُولُوهُ طُولُ
تَوْسَطُ قَصَرٌ ۝ وَاَكْرَمُ سَكُونٌ اُولَئِكَ دُرَّتْ وَجْهٌ جَاكُزْ اُولُوهُ
طُولُ تَوْسَطُ قَصِيرٌ بَرْدٌ رَوْمٌ ۝ وَاَكْرَمُ مَضْمُونٌ اُولَئِكَ
يَلْدِي وَجْهٌ جَاكُزْ اُولُوهُ طُولُ تَوْسَطُ قَصِيرٌ طُولُ اَيْلَهُ اِشْمَامُ
تَوْسَطُ اَيْلَهُ اِشْمَامُ قَصِيرٌ اَيْلَهُ اِشْمَامُ بَرْدٌ رَوْمٌ ۝ وَدَجِي
رَوْمِيَّةٌ دِرْزُ كَرِيمٌ اَوَّارِ اَيْلَهُ حَرْكَةٌ طَلَبٌ اَيْلَهُ دِرْزُ
تَعْرِيفِي ۝ اَلرَّوْمُ طَلَبٌ اَلْحَرْكَةُ بَصَوْنٌ حَقِي ۝ وَدَجِي
اِشْمَامِيَّةٌ دِرْزُ سَكُونٌ نَصْرُهُ طُولُ اَقْلَمِيَّةٌ بَوْمُ مَقْدَرُ
دِرْزُ تَعْرِيفِي ۝ اَلْاِشْمَامُ اِنْضَامُ الشَّقِيَّةِ بَعْدَ الشَّكُورِ ۝

بَابُ مَدِّ عَارِضٍ
وَالْجِدْرُ مُشْفَقٌ عَلَيْهِ ۝ اُولَدُ بَيْحُونَ ۝ وَبُؤْتُكَ مَرْتَبَةً سِ
جَمِيعٌ قَرَأْتَهُ دُرَّتْ اِلَفٌ مَقْدَارِي مَدَاوُكُنْمَقْدَرُ
بَابُ مَدِّ عَارِضٍ
فَمِنْ حَرْفٍ مَدَّ نَصْرُهُ سَبَبٌ مَدَّ سَكُونٌ عَارِضٌ وَاقِعٌ
اُولَئِكَ مَدَّ عَارِضٌ اُولُوهُ سَكُونٌ عَارِضٌ بِهِ دِرْزُ وَوَقْفٌ
ثَابِتٌ وَصَلَا سَاوِطٌ اُولَانِ سَكُونٌ دِرْزُ كَرِيمٌ اِلَى عَمَلُونَ ۝
يَوْمَ الدِّينِ ۝ نَسْتَعِينُ ۝ كِي ۝ مَدَّ عَارِضُكَ مَدَّى جَاكُزْدَرُ
تَحْتَلَفُ فِيهِ اُولَدُ بَيْحُونَ ۝ وَكَمَا بُولُوكَ مَرْتَبَةً سِ اُولَدُ زَكِي
فَمِنْ اُخْرَى مَقْنُوحٌ اُولَئِكَ اَوْجٌ وَجْهٌ جَاكُزْ اُولُوهُ طُولُ
تَوْسَطُ قَصَرٌ ۝ وَاَكْرَمُ سَكُونٌ اُولَئِكَ دُرَّتْ وَجْهٌ جَاكُزْ اُولُوهُ
طُولُ تَوْسَطُ قَصِيرٌ بَرْدٌ رَوْمٌ ۝ وَاَكْرَمُ مَضْمُونٌ اُولَئِكَ
يَلْدِي وَجْهٌ جَاكُزْ اُولُوهُ طُولُ تَوْسَطُ قَصِيرٌ طُولُ اَيْلَهُ اِشْمَامُ
تَوْسَطُ اَيْلَهُ اِشْمَامُ قَصِيرٌ اَيْلَهُ اِشْمَامُ بَرْدٌ رَوْمٌ ۝ وَدَجِي
رَوْمِيَّةٌ دِرْزُ كَرِيمٌ اَوَّارِ اَيْلَهُ حَرْكَةٌ طَلَبٌ اَيْلَهُ دِرْزُ
تَعْرِيفِي ۝ اَلرَّوْمُ طَلَبٌ اَلْحَرْكَةُ بَصَوْنٌ حَقِي ۝ وَدَجِي
اِشْمَامِيَّةٌ دِرْزُ سَكُونٌ نَصْرُهُ طُولُ اَقْلَمِيَّةٌ بَوْمُ مَقْدَرُ
دِرْزُ تَعْرِيفِي ۝ اَلْاِشْمَامُ اِنْضَامُ الشَّقِيَّةِ بَعْدَ الشَّكُورِ ۝

وَالْجِدْرُ مُشْفَقٌ عَلَيْهِ ۝ اُولَدُ بَيْحُونَ ۝ وَبُؤْتُكَ مَرْتَبَةً سِ
جَمِيعٌ قَرَأْتَهُ دُرَّتْ اِلَفٌ مَقْدَارِي مَدَاوُكُنْمَقْدَرُ
بَابُ مَدِّ عَارِضٍ
فَمِنْ حَرْفٍ مَدَّ نَصْرُهُ سَبَبٌ مَدَّ سَكُونٌ عَارِضٌ وَاقِعٌ
اُولَئِكَ مَدَّ عَارِضٌ اُولُوهُ سَكُونٌ عَارِضٌ بِهِ دِرْزُ وَوَقْفٌ
ثَابِتٌ وَصَلَا سَاوِطٌ اُولَانِ سَكُونٌ دِرْزُ كَرِيمٌ اِلَى عَمَلُونَ ۝
يَوْمَ الدِّينِ ۝ نَسْتَعِينُ ۝ كِي ۝ مَدَّ عَارِضُكَ مَدَّى جَاكُزْدَرُ
تَحْتَلَفُ فِيهِ اُولَدُ بَيْحُونَ ۝ وَكَمَا بُولُوكَ مَرْتَبَةً سِ اُولَدُ زَكِي
فَمِنْ اُخْرَى مَقْنُوحٌ اُولَئِكَ اَوْجٌ وَجْهٌ جَاكُزْ اُولُوهُ طُولُ
تَوْسَطُ قَصَرٌ ۝ وَاَكْرَمُ سَكُونٌ اُولَئِكَ دُرَّتْ وَجْهٌ جَاكُزْ اُولُوهُ
طُولُ تَوْسَطُ قَصِيرٌ بَرْدٌ رَوْمٌ ۝ وَاَكْرَمُ مَضْمُونٌ اُولَئِكَ
يَلْدِي وَجْهٌ جَاكُزْ اُولُوهُ طُولُ تَوْسَطُ قَصِيرٌ طُولُ اَيْلَهُ اِشْمَامُ
تَوْسَطُ اَيْلَهُ اِشْمَامُ قَصِيرٌ اَيْلَهُ اِشْمَامُ بَرْدٌ رَوْمٌ ۝ وَدَجِي
رَوْمِيَّةٌ دِرْزُ كَرِيمٌ اَوَّارِ اَيْلَهُ حَرْكَةٌ طَلَبٌ اَيْلَهُ دِرْزُ
تَعْرِيفِي ۝ اَلرَّوْمُ طَلَبٌ اَلْحَرْكَةُ بَصَوْنٌ حَقِي ۝ وَدَجِي
اِشْمَامِيَّةٌ دِرْزُ سَكُونٌ نَصْرُهُ طُولُ اَقْلَمِيَّةٌ بَوْمُ مَقْدَرُ
دِرْزُ تَعْرِيفِي ۝ اَلْاِشْمَامُ اِنْضَامُ الشَّقِيَّةِ بَعْدَ الشَّكُورِ ۝

مَدَّ طَبْعِي اُولُو زِمَالِي تَوْبَاكَ اَبَدَا طَلْعَةُ الْفِ لَا مَزَانِك
 رَابِي وَحَايِمِك حَايِي كِي اَمَّا بُونُكَ مَسْرُومِي
 بِرَ الْفِ مِقْدَارِي مَدَّ اُولُو زِمَالِي بِرَ الْفِ مِقْدَارِي
 دِيمِك يَغْنِي بِرَ بَارِ مَقْدِيرُهُ جَوَّ قَدَرْدِي مَكْدَرُهُ

بَابُ مَدِّ مُفَصَّلٍ

فَإِنْ حَرَفُ مَدِّ نَصْرُهُ سَبَبُ مَدِّ هَمْزُهُ اُولُو بَابِ كَيْسِي
 بِرَ كُلِّهِ دَهْ وَاقِعْ اُولُسُهُ مَدِّ مُفَصَّلٍ اُولُو زِمَالِي اِذَا جَاءَ
 اُولِيكَ جِي سَوَّ كِي مَدِّ مُفَصَّلٍ مَدِّي وَاجِبُزْ مُتَّفَقٌ
 عَلَيْهِ اُولُو بَيْجُونِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ دِيمِك يَغْنِي جَمِيعُ
 قَتَا مَدَّ اَيْنْدِيلَر عَلَي مَرَاتِيهِ قَضَر اَيْنْدِيلَر دِيمَكْدَرُهُ اَمَّا
 بُونُكَ مَرْتَبَةُ سِي قِرَاتِ عَاصِمُ وَرَوَاتِ حَقِصْ اَوْزَرُهُ
 دُرَّتِ الْفِ مِقْدَارِي مَدَّ اُولُو مُقَدَّرُ

بَابُ مَدِّ مُفَصَّلٍ

فَإِنْ حَرَفُ مَدِّ نَصْرُهُ سَبَبُ مَدِّ هَمْزُهُ اُولُو بَيْشَقُهُ
 بَيْشَقُهُ كُلِّهِ دَهْ وَاقِعْ اُولُسُهُ مَدِّ مُفَصَّلٍ اُولُو زِمَالِي
 يَا اَيُّهَا اِنِّي اَخَافُ تَوْبُو اِلَى اللّٰهِ كِي وَدَجِي حَرَفُ مَدَّ كَا
 وَ اَوْ مَقْدَرُهُ اُولُو زِمَالِي اَنْ سَالَهُ اَخْلَهُ عِنْدَ الْاَيَّازِي كِي

مَدَّ طَبْعِي اُولُو زِمَالِي تَوْبَاكَ اَبَدَا طَلْعَةُ الْفِ لَا مَزَانِك
 رَابِي وَحَايِمِك حَايِي كِي اَمَّا بُونُكَ مَسْرُومِي
 بِرَ الْفِ مِقْدَارِي مَدَّ اُولُو زِمَالِي بِرَ الْفِ مِقْدَارِي
 دِيمِك يَغْنِي بِرَ بَارِ مَقْدِيرُهُ جَوَّ قَدَرْدِي مَكْدَرُهُ

بَابُ مَدِّ مُفَصَّلٍ
 فَإِنْ حَرَفُ مَدِّ نَصْرُهُ سَبَبُ مَدِّ هَمْزُهُ اُولُو بَابِ كَيْسِي
 بِرَ كُلِّهِ دَهْ وَاقِعْ اُولُسُهُ مَدِّ مُفَصَّلٍ اُولُو زِمَالِي اِذَا جَاءَ
 اُولِيكَ جِي سَوَّ كِي مَدِّ مُفَصَّلٍ مَدِّي وَاجِبُزْ مُتَّفَقٌ
 عَلَيْهِ اُولُو بَيْجُونِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ دِيمِك يَغْنِي جَمِيعُ
 قَتَا مَدَّ اَيْنْدِيلَر عَلَي مَرَاتِيهِ قَضَر اَيْنْدِيلَر دِيمَكْدَرُهُ اَمَّا
 بُونُكَ مَرْتَبَةُ سِي قِرَاتِ عَاصِمُ وَرَوَاتِ حَقِصْ اَوْزَرُهُ
 دُرَّتِ الْفِ مِقْدَارِي مَدَّ اُولُو مُقَدَّرُ

بَابُ مَدِّ مُفَصَّلٍ
 فَإِنْ حَرَفُ مَدِّ نَصْرُهُ سَبَبُ مَدِّ هَمْزُهُ اُولُو بَيْشَقُهُ
 بَيْشَقُهُ كُلِّهِ دَهْ وَاقِعْ اُولُسُهُ مَدِّ مُفَصَّلٍ اُولُو زِمَالِي
 يَا اَيُّهَا اِنِّي اَخَافُ تَوْبُو اِلَى اللّٰهِ كِي وَدَجِي حَرَفُ مَدَّ كَا
 وَ اَوْ مَقْدَرُهُ اُولُو زِمَالِي اَنْ سَالَهُ اَخْلَهُ عِنْدَ الْاَيَّازِي كِي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ تَعَالَى يَحْمَدُ وَتُسَادُّ وَرَسُولُهُ وَوَدَّحِي النَّاسِ
 وَأَصْحَابِيهِ صَلَوةٌ وَسَلَامٌ مَدَنُكُمْ مَعْلُومٌ أُولَئِكَ حَرْفٌ
 مَدَّ أَوْجَدُهُ وَأَوَيَا أَلْفٌ أَمَا وَأَوَنَ زَمَانٌ حَرْفٌ مَدَّ أُولُورُ
 وَأَوَسَاكُنْ أُولَسَ مَا قَبْلِي مَضْمُونٌ أُولَسَ أُولَئِكَ زَمَانٌ حَرْفٌ مَدَّ
 أُولُورُهُ أَمَا يَا نَ زَمَانٌ حَرْفٌ مَدَّ أُولُورُ يَا سَاكُنْ أُولَسَ مَا
 قَبْلِي مَكْسُورٌ أُولَسَ أُولَئِكَ زَمَانٌ حَرْفٌ مَدَّ أُولُورُهُ أَمَا أَلْفٌ أَلِيبَ
 دَا أَمَا سَاكُنْ أُولُورُ مَا قَبْلِي مَقْشُوعٌ أُولَعَلَّهُ جَمِيعٌ زَمَانٌ
 حَرْفٌ مَدَّ أُولُورُ (أَوَيْسَا) كَبِيٍّ وَوَدَّحِي سَبَبٌ مَدَّ أَيْكِدُزْ
 (هَزْهَ سَكُونٌ) أَمَا هَزْهَ حَرْفٌ أُولَئِكَ أَلْفٌ دِيرْزَه
 أَمَا سَكُونٌ دِيمَكْ يَعْنِي حَرْفٌ أُولَئِكَ أَلْفٌ بِيكْدَرْ

بَابُ مَدَّ طَبِيعِي
 قَبْلُ حَرْفٍ مَدَّ أُولُورُ سَبَبٌ مَدَّ أُولَسَ أُولَئِكَ زَمَانٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَأَوَيْسَا كَبِيٍّ وَوَدَّحِي سَبَبٌ مَدَّ أَيْكِدُزْ
 (هَزْهَ سَكُونٌ) أَمَا هَزْهَ حَرْفٌ أُولَئِكَ أَلْفٌ دِيرْزَه
 أَمَا سَكُونٌ دِيمَكْ يَعْنِي حَرْفٌ أُولَئِكَ أَلْفٌ بِيكْدَرْ

بَابُ مَدَّ طَبِيعِي
 قَبْلُ حَرْفٍ مَدَّ أُولُورُ سَبَبٌ مَدَّ أُولَسَ أُولَئِكَ زَمَانٌ

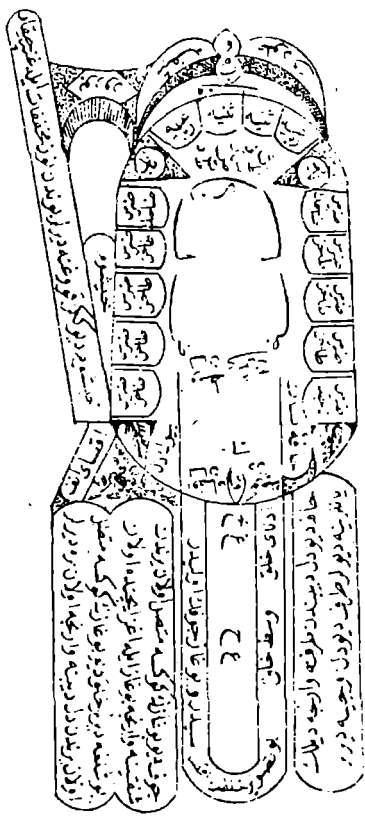
بَابُ مَدَّ طَبِيعِي
 قَبْلُ حَرْفٍ مَدَّ أُولُورُ سَبَبٌ مَدَّ أُولَسَ أُولَئِكَ زَمَانٌ

اغزده خرفلک تری
معلوف اوله
جهنم اعطایه
که بشک منحصص بود
مهر و موی و ناله
مهر و موی و ناله
مهر و موی و ناله

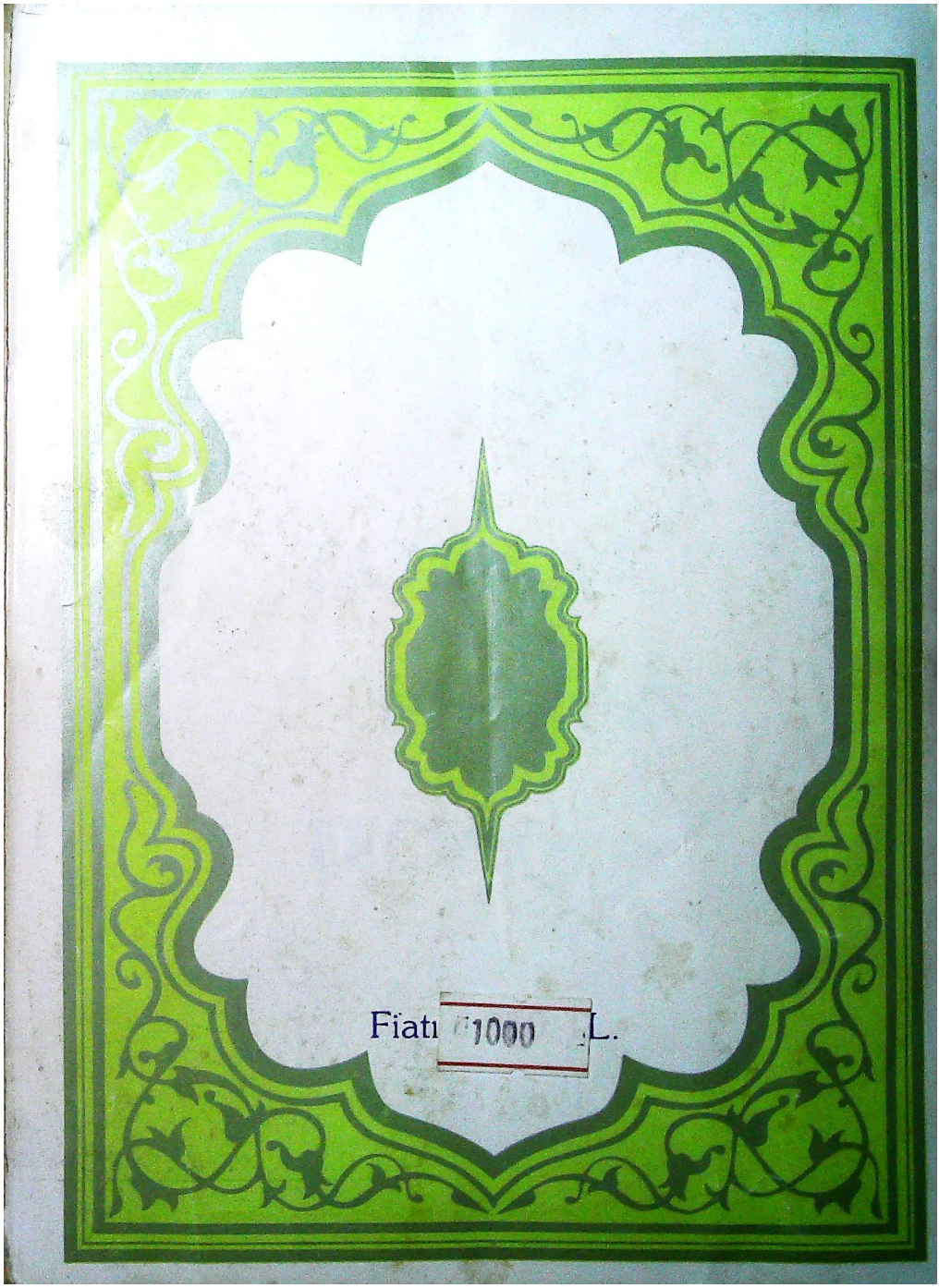
اغزده خرفلک تری
معلوف اوله
جهنم اعطایه
که بشک منحصص بود
مهر و موی و ناله
مهر و موی و ناله
مهر و موی و ناله

کورون

اغزده خرفلک تری
معلوف اوله
جهنم اعطایه
که بشک منحصص بود
مهر و موی و ناله
مهر و موی و ناله
مهر و موی و ناله

اغزده خرفلک تری
معلوف اوله
جهنم اعطایه
که بشک منحصص بود
مهر و موی و ناله
مهر و موی و ناله
مهر و موی و ناله

The image shows the front cover of a book. It features a wide, vibrant green border with a repeating pattern of stylized, interlocking floral or arabesque motifs. In the center of the cover is a large, white, vertically oriented medallion with a scalloped, multi-lobed edge. Within this white medallion is a smaller, dark green, vertically oriented shape with a similar scalloped border and a pointed bottom. At the bottom of the white medallion, there is a small, rectangular white label with a red border. The label contains the text 'Fiat' on the left, '1000' in the center, and 'L.' on the right.

Fiat 1000 L.